

Analyse voorgestelde wijziging artikel 40 lid 7 onder f statuten FNV

B.B. Salomons – Juridisch beleidsadviseur BAG

Mij is gevraagd om, ter ondersteuning van de sectorraden, een analyse te schrijven over de voorgestelde wijziging van artikel 40.7 van de statuten van FNV. Deze wijziging is door het algemeen bestuur voorgesteld naar aanleiding van een motie van het ledenparlement van 24 januari 2025. De wijziging van de statuten zorgt ervoor dat voortaan een melding van het algemeen bestuur nodig is voordat een sectorraad over kan gaan tot het ontslag van ledenparlementsleden uit die sector.

Hieronder volgt de uitgebreidere analyse.

Huidige statuten

In de huidige statuten van FNV is in artikel 40 het volgende opgenomen:

40.7 Een afgevaardigde A defungeert tussentijds:

[...]

f. door ontslag door de directe sectorale afdeling of de sectorraad van de directe sectorale afdeling of de sectorraad van de directe sectorale afdeling die hem tot afgevaardigde A heeft gekozen op grond van i.) gewichtige redenen die maken dat in redelijk de uitoefening van de functie van afgevaardigde niet kan worden voorgezet of ii.) verwaarlozing van zijn taak als afgevaardigde. Beide gronden worden nader uitgewerkt in het reglement omtrent de inrichting van directe sectorale afdelingen als bedoeld in artikel 34.7;

Een ‘afgevaardigde A’ is een ledenparlements lid dat is verkozen vanuit het ‘ongedeelde deel’ van de FNV, dus vanuit de directe sectorale afdelingen van FNV. Dit artikellid maakt het dus mogelijk voor de directe sectorale afdeling of de sectorraad van een dergelijke afdeling om een ledenparlements lid ‘terug te roepen’

Volgens de laatste volzin van artikel 40 lid 7 onder f (huidig) worden de gronden voor ontslag door de directe sectorale afdelingen opgenomen in het Reglement directe sectorale afdelingen (hierna: RDSA). Deze regeling is opgenomen in artikel 11 RDSA. Deze regeling komt er in het kort op neer dat ledenparlementsleden ontslagen kunnen worden in het geval van schending van de geheimhouding, handelen op een manier die de FNV schade toebrengt, veelvuldige afwezigheid zonder reden, of gebrekkige communicatie met de sectorraad. Expliciet zijn meningsverschillen tussen de sectorraad en een ledenparlements lid of het stemgedrag van het ledenparlements lid geen grond voor ontslag.

Daarnaast is in artikel 11 RDSA ook een regeling opgenomen over de procedure waarlangs het ontslag moet verlopen. Dit begint met een melding door een sectorraad, een sectorbestuur, de ‘fractie’ van het ledenparlement waarin het lid zetelt, of het algemeen bestuur. Naar aanleiding van een melding stelt het meldpunt een adviesrapport op, waarbij de melder kan kiezen om de klacht door te zetten bij de desbetreffende sectorraad.

Statutenwijziging

Met betrekking tot artikel 40 lid 7 onder f van de statuten zijn twee voorstellen tot wijziging gedaan. Allereerst wordt voorgesteld om, na het woord ‘ontslag’ in sub f, de zinsnede “op verzoek van het algemeen bestuur,” toe te voegen. Daarnaast wordt na de laatste volzin in sub f een nieuwe volzin toegevoegd, te weten: “In dit reglement worden tevens nadere regels gesteld omtrent de indiening en de behandeling van een verzoek tot ontslag”. Voor de volledigheid zal dit artikel dan komen te luiden:

40.7 Een afgevaardigde A defungeert tussentijds:

[...]

f. door ontslag, op verzoek van het algemeen bestuur, door de directe sectorale afdeling of de sectorraad van de directe sectorale afdeling of de sectorraad van de directe sectorale afdeling die hem tot afgevaardigde A heeft gekozen op grond van i.) gewichtige redenen die maken dat in redelijk de uitoefening van de functie van afgevaardigde niet kan worden voorgezet of ii.) verwaarlozing van zijn taak als afgevaardigde. Beide gronden worden nader uitgewerkt in het reglement omtrent de inrichting van directe sectorale afdelingen als bedoeld in artikel 34.7. In dit reglement worden tevens nadere regels gesteld omtrent de indiening en de behandeling van een verzoek tot ontslag.

Door deze wijziging worden noodzakelijkerwijs ook de regelingen in de RDSA aangepast. De gronden voor ontslag blijven hetzelfde, doch de procedure wordt zo aangepast dat alleen nog het algemeen bestuur een melding kan doen bij het Meldpunt, en alleen het algemeen bestuur kan kiezen of deze melding wordt doorgezet naar de sectorraad. Zonder een dergelijke melding mag een sectorraad niet overgaan tot ontslag.

Effecten

Het effect van de voorgenomen statutenwijziging is dat de huidige bevoegdheid van de sectorraden om een ledenparlements lid te ontslaan wegens i) gewichtige redenen, of ii) verwaarlozing van de taak als afgevaardigde, niet langer eigenstandig uitgeoefend zal kunnen worden. Voordat een sectorraad tot ontslag kan overgaan, zal eerst een verzoek van het algemeen bestuur nodig zijn.

Analyse

Bij mij is op dit moment geen uitgebreide onderbouwing bekend van de voorgestelde statutenwijzigingen. Gezien de titel van de motie waarop het algemeen bestuur haar voorstel baseert, lijkt het doel van het voorstel te zijn om 'onvoorziene en ongewenste gevolgen' van de regeling in artikel 40 lid 7 onder f (huidig) te voorkomen. Het kan hier dan gaan over de mogelijkheid dat een sectorraad zelf een melding doet, terwijl zij zelf uiteindelijk ook moeten beslissen over de vraag of die melding tot ontslag moet leiden. Door het algemeen bestuur als enige melder aan te wijzen, wordt die mogelijkheid uitgesloten.

Vanuit organisatorisch oogpunt zijn er enkele bezwaren te maken tegen de voorgestelde statutenwijziging. Dit komt allereerst vanuit het verschil in belangen tussen het algemeen bestuur en de sectorraden, waardoor deze hun bevoegdheden anders uitoefenen. Tegenover het algemeen bestuur heeft het ledenparlement immers een controlerende functie. Het ledenparlement benoemt het bestuur, en kan bestuursleden eventueel ook schorsen en ontslaan. De relatie tussen het ledenparlement en de sectorraden is, in theorie, dat van verschillende democratisch verkozen gremia die de leden vanuit hun sector moeten vertegenwoordigen.

Dit betekent dat een algemeen bestuur een eigen belang kan hebben bij welke ledenparlementsleden al dan niet worden ontslagen, die samenhangt met de controlerende functie van het ledenparlement. Een algemeen bestuur zou ervoor kunnen kiezen om een onkritisch ledenparlements lid vrij te waken van ontslag door geen melding te doen, ook al is het overduidelijk dat een dergelijk ledenparlements lid niet goed functioneert. Onder de gewijzigde statuten is deze melding noodzakelijk wil een sectorraad overgaan tot ontslag, wat het algemeen bestuur een bepaalde invloed geeft over het orgaan dat haar zou moeten controleren.

Daarnaast zou het zo kunnen zijn dat een algemeen bestuur een ongegronde melding doet over een ledenparlements lid dat zich te kritisch uitlaat over het bestuur. Dit is echter ook al zo onder de huidige statuten, en ook in de nieuwe statuten kiest de sectorraad uiteindelijk of een

ledenparlements lid wordt ontslagen, waardoor het risico van dit soort handelen kleiner is dan bij de bovengenoemde 'afscherming'.

De vraag is ten eerste of de 'onvoorziene en ongewenste gevolgen' zoals die hierboven zijn omschreven, van dien aard zijn dat het rechtvaardigt dat het algemeen bestuur dergelijk grote invloed krijgt in het ontslagproces. Het risico dat een sectorraad rücksichtslos overgaat op ontslag na een eigen melding wordt immers al verkleind door het proces, waarbij een advies moet worden opgevraagd bij het Meldpunt. Daarnaast verbiedt de RDSA ook expliciet een ontslag om oneigenlijke gronden, zoals bijvoorbeeld een meningsverschil tussen de gremia.

Conclusie

Het lijkt erop dat de voorgenomen statutenwijzigingen bedoelt is om het ledenparlement in een grotere afhankelijkheidspositie van het algemeen bestuur te brengen dan voorheen het geval was, ten koste van de invloed van de sectorraden. Aangezien het ledenparlement ten dele bedoeld is om het algemeen bestuur, is dat een verregaande maatregel met (mogelijk onbedoelde) neveneffecten voor het goed functioneren van het ledenparlement tegenover het algemeen bestuur. De vraag hier is of het middel niet erger is dan de kwaal.